

**РОЗВИТОК ТУРИСТИЧНОГО, ГОТЕЛЬНОГО ТА РЕСТОРАННОГО
ГОСПОДАРСТВА**
THE DEVELOPMENT OF TOURISM, HOTEL AND RESTAURANT BUSINESS

УДК 338.485:338.1](045)

doi: <https://doi.org/10.15330/apred.1.21.337-349>

Кирилюк І. М.¹, Красномоветць В. А.², Литвин О. В.³, Нецадим Л. М.⁴

**ПОТЕНЦІАЛ РЕГЕНЕРАТИВНОГО ТУРИЗМУ ДЛЯ РОЗВИТКУ ДЕСТИНАЦІЙ
В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ**

¹Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини,
Міністерство освіти і науки України,
кафедра технологій та організації туризму і
готельно-ресторанної справи,
вул. Садова, 2, м. Умань,
20300, Україна,
тел.: +380974872048,
e-mail: irina_kurul@ukr.net,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9814-195X>

²Черкаський національний університет імені
Богдана Хмельницького,
Міністерство освіти і науки України,
кафедра туризму і готельно-ресторанної справи,
бульв. Шевченка, 81, м. Черкаси,
18031, Україна,
тел.: +380972715078,
e-mail: krasnomovets_v_a@ukr.net,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5806-8348>

³Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини,
Міністерство освіти і науки України,
кафедра технологій та організації туризму і
готельно-ресторанної справи,
вул. Садова, 2, м. Умань,
20300, Україна,
тел.: +380972715078,
e-mail: okslit79@ukr.net,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2616-468X>

⁴Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини,
Міністерство освіти і науки України,
кафедра технологій та організації туризму і
готельно-ресторанної справи,
вул. Садова, 2, м. Умань,
20300, Україна,
тел.: +380966600611,
e-mail: n_lydmila@ukr.net,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9555-0544>

Анотація. Стаття спрямована на дослідження потенціалу регенеративного туризму для розвитку дестинацій в умовах глобальних викликів. Зміна клімату, втрата біорізноманіття, надмірний туризм та деградація природних ресурсів ставлять під загрозу стабільність туристичних напрямків і потребують нових підходів для їх збереження. Регенеративний туризм відкриває можливості для активного відновлення екосистем та підтримки місцевих громад, що є ключовим фактором для створення стійких туристичних моделей та гармонійного розвитку дестинацій. Метою дослідження є обґрунтування шляхів та способів використання регенеративного туризму для розвитку дестинацій в умовах сучасних викликів. Під час дослідження були використані діалектичний та абстрактно-логічний методи, методи системного підходу, порівняння, спостереження, аналізу, синтезу, індукції, дедукції та ін. У статті окреслено, що концепція регенеративного туризму базується на ідеї створення позитивного впливу на дестинації й сприяє активному відновленню та покращенню природного та соціального середовища під час подорожей. Регенеративні підходи дають змогу туризму стати більш значущим і створювати нові можливості для покращення дестинацій і зменшення соціальних, економічних та екологічних наслідків туристичної діяльності. Доведено, що дотримання принципів регенеративного туризму передбачає не лише мінімізацію негативного впливу на середовище, а й активне відновлення екосистем, підтримку місцевих громад, відповідальне використання ресурсів, формування знань для свідомого ставлення до середовища. Ефективність концепції регенеративного туризму залежить від системних змін у функціонуванні та управлінні туризмом та співпраці з усіма зацікавленими сторонами. Обґрунтовано, що для просування регенеративних практик необхідна тісна взаємодія між приймаючими громадами та діями туристів, що сприяє не лише збереженню дестинацій, а й мотивації туристів до власного внеску у їх покращення і відновлення. Розглянуто застосування успішних кейсів регенеративних практик у туристичних дестинаціях для збереження і відновлення природного середовища.

Ключові слова: регенеративний туризм, туризм, сталий розвиток, дестинація, екотуризм, управління туризмом, державно-приватне партнерство.

Kyryliuk I. M.¹, Krasnomovets V. A.², Lytvyn O. V.³, Neshchadym L. M.⁴
**THE POTENTIAL OF REGENERATIVE TOURISM FOR THE DEVELOPMENT OF
DESTINATIONS IN THE FACE OF MODERN CHALLENGES**

¹Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University,
Ministry of Education and Science of Ukraine,
Department Technologies and Organization of
Tourism and Hotel and Restaurant Business,
Sadova str., 2, Uman,
20300, Ukraine,
tel.: +380974872048,
e-mail: irina_kurul@ukr.net,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9814-195X>

²Bohdan Khmelnytsky Cherkasy National University,
Ministry of Education and Science of Ukraine,
Department of Tourism and Hotel and Restaurant
Business,
Shevchenka Blvd. 81, Cherkasy,
18031, Ukraine
tel.: +380972715078,
e-mail: krasnomovets_v_a@ukr.net,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5806-8348>

³Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University,
Ministry of Education and Science of Ukraine,

Department Technologies and Organization of
Tourism and Hotel and Restaurant Business,
Sadova str., 2, Uman,
20300, Ukraine,
tel.: +380972715078,
e-mail: okslit79@ukr.net,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2616-468X>

⁴Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University,
Ministry of Education and Science of Ukraine,
Department Technologies and Organization of
Tourism and Hotel and Restaurant Business,
Sadova str., 2, Uman,
20300, Ukraine,
tel.: +380966600611,
e-mail: n_lydmila@ukr.net,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9555-0544>

Abstract. The article is aimed at exploring the potential of regenerative tourism for the development of destinations in the face of global challenges. Climate change, biodiversity loss, overtourism, and degradation of natural resources threaten the sustainability of tourist destinations and require new approaches to preserve them. Regenerative tourism opens up opportunities for active restoration of ecosystems and support for local communities, which is a key factor in creating sustainable tourism models and harmonious development of destinations. The purpose of the study is to substantiate the ways and means of using regenerative tourism for the development of destinations in the context of modern challenges. The study used dialectical and abstract logical methods, methods of systematic approach, comparison, observation, analysis, synthesis, induction, deduction, etc. The article outlines that the concept of regenerative tourism is based on the idea of creating a positive impact on destinations and promotes the active restoration and improvement of the natural and social environment during travel. Regenerative approaches allow tourism to become more meaningful and create new opportunities to improve destinations and reduce the social, economic and environmental impacts of tourism activities. It is proved that adherence to the principles of regenerative tourism involves not only minimizing the negative impact on the environment, but also active restoration of ecosystems, support for local communities, responsible use of resources, and the formation of knowledge for a conscious attitude towards the environment. The effectiveness of the regenerative tourism concept depends on systemic changes in the functioning and management of tourism and cooperation with all stakeholders. It is substantiated that in order to promote regenerative practices, close interaction between host communities and tourist activities is necessary, which contributes not only to the preservation of destinations but also to motivating tourists to make their own contribution to their improvement and restoration. The article considers the application of successful cases of regenerative practices in tourist destinations to preserve and restore the natural environment.

Keywords: regenerative tourism, tourism, sustainable development, destination, ecotourism, tourism management, public-private partnership.

Вступ. Нині туризм є глобальним явищем і створює значний вплив на навколишнє середовище. З огляду на такі виклики, як зміна клімату та втрата біорізноманіття, туризм може стати ефективним інструментом для збереження і відновлення ресурсів. Перехід від концепції використання та збереження природних та культурних ресурсів до підходу, орієнтованого на їх відновлення та покращення, передбачає впровадження принципів регенеративного туризму. На відміну від сталого туризму, який головним чином зосереджується на зменшенні негативного впливу, регенеративний туризм є інструментом, спрямованим не лише на збереження, а й на активне відновлення та поліпшення природного та соціального середовища під час подорожей. В умовах сучасних викликів для багатьох туристів необхідність збереження

біорізноманіття та захист природних ресурсів задля збереження планети для майбутніх поколінь є актуальним питанням, тому вони очікують більшої відповідальності як від виробників туристичних послуг, так і самі активно долучаються до цього процесу. Відновлювальна модель туризму має будуватись на інтеграції сталих практик, які сприяють відновленню природних ресурсів і екосистем, розвитку інфраструктури для мінімізації негативного впливу на навколишнє середовище, зміцненню місцевих громад. Регенеративний туризм спрямований на створення більш стійкого майбутнього для дестинацій та сприяє прискоренню досягнення Цілей сталого розвитку.

Останнім часом з боку вчених та практиків зростає увага до дослідження концепції регенеративного туризму. Проведений науковцями аналіз кількості досліджень на тему регенеративного туризму показав, що публікації, опубліковані в базі даних Web of Science, за цим напрямом почали з'являтися у 2007 році, і до 2021 року їх кількість збільшувалася незначно. Однак у 2022 році ця тематика опинилася у фокусі уваги вчених, і кількість досліджень у напрямку регенеративного туризму зросла до 244 статей. Паралельно з цим у 2016 році у соціальних мережах та засобах масової інформації з'явилися дискусії про регенеративний туризм у контексті подорожей і туризму, які набули значного поширення в 2020 році та збільшились у шість разів за наступні два роки [1].

Науковці розглядають регенеративний туризм як модель, яка виходить за рамки традиційних сталих підходів, щоб зосередитися на «віддачі» та сприяти проактивному відродженню спільнот, культур, спадщини, місць, ландшафтів і спрямована на створення позитивних результатів, а не просто на «заподіяння меншої шкоди» [2; 3]. Регенеративний туризм, на відміну від сталого туризму, орієнтованого на оптимальне використання ресурсів навколишнього середовища, підтримку основних екологічних процесів, сприяння збереженню природної спадщини та біорізноманіття; повагу до соціокультурної автентичності приймаючих громад, сприяння міжкультурному розумінню та толерантності; забезпечення життєздатних, справедливих, довгострокових соціально-економічних вигод для всіх зацікавлених сторін [4], передбачає активне відновлення та поліпшення природного та соціального середовища. Такий трансформаційний підхід передбачає використання моделі туризму, яка не лише зберігає, а й активно відновлює туристичні дестинації, екосистеми та місцеві громади. П. Муньос (Р. Muñoz) та О. Бранзей (O. Branzei) вважають, що регенеративний туризм відрізняється від сталого туризму тим, що він обслуговує приймаючу громаду, а не лише індустрію туризму, і спрямований на те, щоб робити внесок у розвиток місцевої громади та відновлення її ресурсів [5].

Вчені визначають регенеративний туризм як такий, що покращує природний, культурний і соціальний капітал місця призначення для створення чистих позитивних переваг для людей і планети [1]. Такий підхід до подорожей не тільки активно відновлює та покращує екосистеми й сприяє вирішенню проблем кліматичної кризи та виснаження ресурсів планети, але й створює можливості для оздоровлення туристичних дестинацій та підтримує місцеві громади через стійкі практики. Аарон Там (Aaron Tham) і Бішну Шарма (Bishnu Sharma) вважають, що регенеративний туризм – це філософія і спосіб життя, що може формуватися і розвиватися у різних дестинаціях [6]. На думку науковців, окрім позитивних екологічних та матеріальних вигод, регенераційні подорожі забезпечують соціальні вигоди, такі як взаємне навчання, знання та обмін досвідом між місцевими жителями, туристами та іншими зацікавленими сторонами [7]. Д. Дредж (D. Dredge) зазначає, що практики регенеративного туризму передбачають інвестиції у місцевих людей, місця та природу для підтримки довгострокового оновлення соціального та природного середовища [8]. Загальна характеристика та специфіка трактування регенеративного туризму

розглядалася нами в попередніх дослідженнях [9]. Попри значну увагу науковців та практиків до цієї проблематики питання розвитку регенеративного туризму залишається актуальним та потребує подальшого вивчення та врахування сучасних практик.

Постановка завдання. Метою дослідження є обґрунтування шляхів та способів використання регенеративного туризму для розвитку дестинацій в умовах сучасних викликів.

Під час дослідження були використані діалектичний та абстрактно-логічний методи, методи системного підходу, порівняння, спостереження, аналізу, синтезу, індукції, дедукції та ін.

Результати. Регенеративний туризм є інструментом для трансформації традиційних туристичних практик у такі, що спрямовані на розвиток і відновлення екосистем та місцевих громад. Регенеративні практики вимагають розбудови й розвитку потенціалу, залучення всіх зацікавлених сторін до розробки та впровадження планування регенеративного туризму. Впровадження таких практик забезпечує тривалий позитивний вплив і баланс в економічному, соціальному, культурному, духовному та екологічному розвитку. Регенеративні підходи дають змогу туризму стати більш значущим і створювати нові можливості для покращення дестинацій і зменшення соціальних, економічних та екологічних наслідків туристичної діяльності. Дотримання принципів регенеративного туризму передбачає не лише мінімізацію негативного впливу на середовище, а й активне відновлення екосистем, підтримку місцевих громад, відповідальне використання ресурсів, формування у туристів відповідних знань для свідомого ставлення до середовища (рис.1).

Рис.1. Принципи регенеративного туризму

Fig.1. Principles of regenerative tourism

*Джерело: побудовано авторами на основі [1; 8]

Позитивною тенденцією є зміни у ставленні туристів до подорожей. Дані дослідження, проведеного Booking.com свідчать, що туристи все частіше роблять свідомий вибір на користь тих, напрямів і послуг, які підтримують принципи сталого

розвитку. З 31 тис. опитаних, 75% мандрівників мають намір подорожувати більш екологічно; 57 % – зменшити енергоспоживання під час майбутніх подорожей; 54 % – використовувати під час поїздок більш екологічні види транспорту; 43% мають відчуття провини коли роблять менш екологічний вибір під час подорожей. Сталі практики не лише сприяють зменшенню екологічного сліду, але й підсилюють відчуття відповідальності та особистого внеску в збереження планети, сприяють поширенню екологічної свідомості: 62% туристів визнають, що вони є найкращою версією себе, коли подорожують екологічно; 67% вважають, що спостереження за екологічними практиками під час подорожі надихає їх на застосування екологічних звичок у повсякденному житті [10]. Зростання такого інтересу має спонукати виробників туристичних послуг приділяти більше уваги екологічним ініціативам і стратегіям відповідального ведення бізнесу для того щоб відповідати очікуванням туристів. Зростання попиту на відповідальний туризм з боку туристів стимулює туристичні підприємства та індустрію в цілому адаптуватися до нових вимог ринку і впроваджувати відновлювальні практики.

Ефективність концепції регенеративного туризму залежить від системних змін у функціонуванні та управлінні туризмом та співпраці з усіма зацікавленими сторонами. Важливим аспектом розвитку регенеративного туризму є розширення економічних можливостей місцевих громад. Включення місцевих громад до процесу планування та діяльності в сфері туризму сприяє більш справедливому розподілу економічних вигод та захисту навколишнього середовища для майбутніх поколінь.

Вплив регенеративного туризму на громаду проявляється в покращенні економічного становища через створення нових робочих місць і підтримку місцевих виробників, стимулювання соціальної згуртованості та взаємодії між місцевими жителями та туристами, збереженні культурної спадщини та традицій, а також відновленні природних ресурсів і екосистем, що сприяє підвищенню якості життя в регіоні (табл. 1).

Регенеративний туризм є ефективним рішенням для залучення туристів до екологічно та соціально відповідальних практик, підтримки місцевої економіки, формування взаємної поваги та розуміння між туристами та приймаючими громадами, зменшення культурних конфліктів, створення можливостей для довготривалої співпраці між громадами та індустрією туризму. Тому для просування регенеративних практик необхідна тісна взаємодія між приймаючими громадами та діями туристів (рис. 2). Така співпраця допомагає не лише зберегти дестинації, але й мотивує туристів робити власний внесок у їх покращення і відновлення.

Успішним прикладом взаємодії місцевої громади і туристів через інтеграцію відновлюваного сільського господарства та туризму є діяльність Finca Luna Nueva Lodge, розташованого у тропічних лісах Коста-Ріки. Нині Коста-Ріка відома як популярна дестинація для екотуризму, визнана ООН чемпіоном світу за новаторську роль у боротьбі зі зміною клімату та отримала нагороду «Earthshot». Втім, у 70-х і 80-х роках Коста-Ріка зіткнулась з проблемою масової вирубки лісів і майже половина лісових масивів була знищена для господарських потреб, що призвело до деградації екосистем, зокрема, втрати лісів, отруєння ґрунтів, забруднення річок пестицидами та хімікатами. Усвідомлення урядом важливості збереження лісів та необхідності співпраці з місцевими громадами для відновлення екосистеми дестинації сприяло розробці ініціатив, завдяки яким Коста-Ріка стала першою тропічною країною, яка не лише зупинила вирубку лісів, але й активно відновила їх.

Таблиця 1

Вплив регенеративного туризму на громаду

Table 1

Impact of regenerative tourism on the community

	Позитивний вплив	Можливі виклики
Економічний розвиток	Створення нових робочих місць	Труднощі у підтримці довготривалої економічної стабільності
Збереження культурної спадщини	Підтримка та популяризація місцевих традицій, ремесел, культурних заходів	Ризик комерціалізації культури, що може призвести до втрати автентичності
Залучення громади	Активна участь місцевих жителів у розвитку туристичних продуктів, що сприяє їх самостійності	Недостатня залученість чи інтерес громади до ініціатив через обмежений доступ до ресурсів
Покращення інфраструктури	Розвиток локальної інфраструктури	Неправильне планування може призвести до перевантаження інфраструктури, не розрахованої на високий туристичний попит
Екологічна стійкість	Відновлення природних ресурсів та зменшення негативного впливу туризму на довкілля	Можливі обмеження розвитку туризму через жорсткі екологічні вимоги, що може впливати на дохід від туризму
Соціальна згуртованість	Підвищення соціальної згуртованості через спільні проєкти з розвитку туризму та збереження природних ресурсів	Можливі конфлікти інтересів серед громади щодо розподілу вигод та ресурсів від туризму
Освіта та просвітництво	Освітні програми для місцевих мешканців та туристів з акцентом на екологічну свідомість та культуру сталого розвитку	Недостатнє фінансування освітніх програм
Збереження природного середовища	Відновлення природних ландшафтів, захист біорізноманіття, залучення громади до екологічних проєктів	Потреба у значних фінансових та людських ресурсах для довготривалого збереження природних ресурсів

Джерело: побудовано авторами

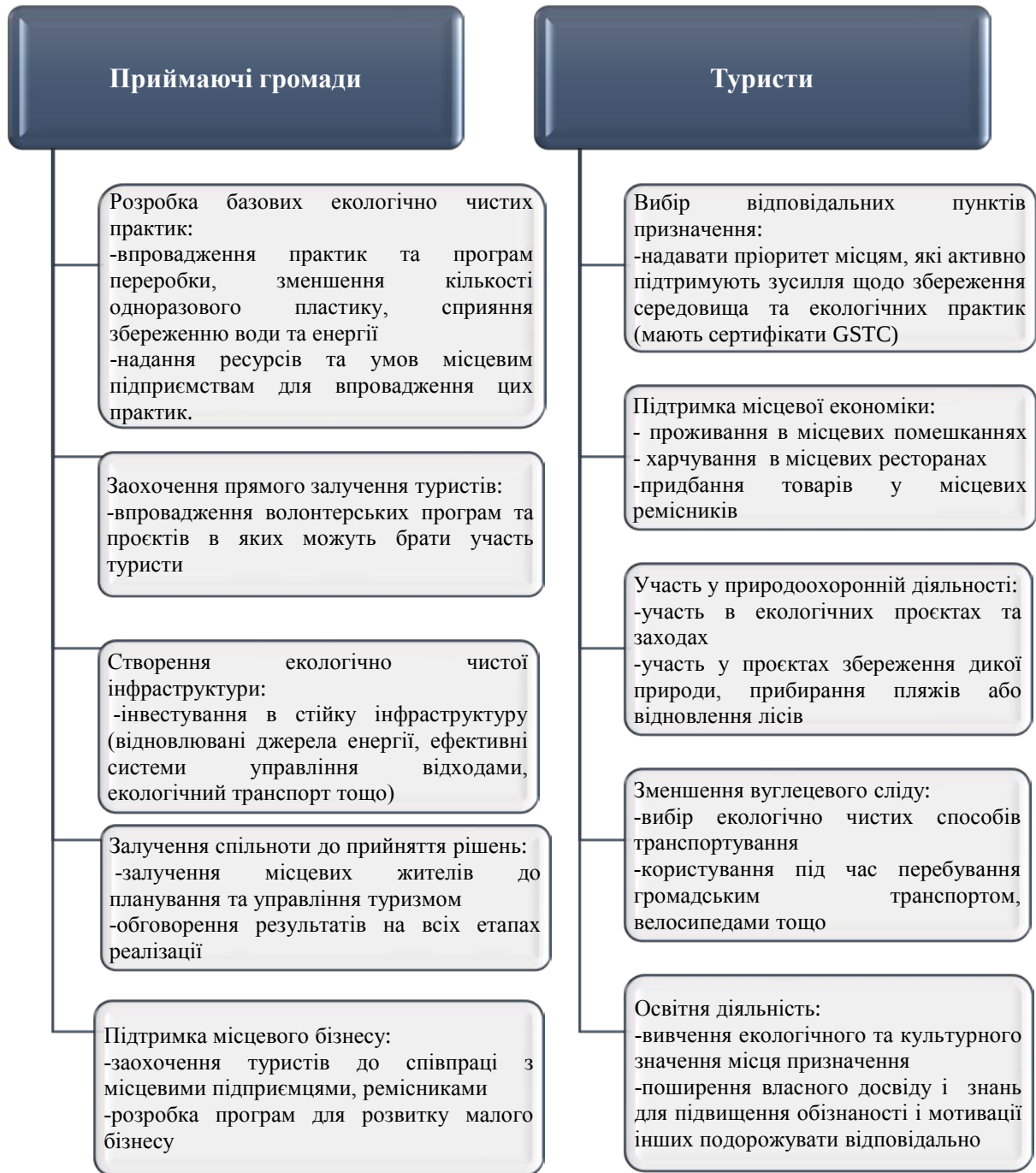

Рис. 2. Напрями впровадження регенеративних практик місцевими громадами і туристами

Fig. 2. Directions for implementing regenerative practices by local communities and tourists
Джерело: побудовано авторами

Теперішня діяльність місцевих громад спрямована на збереження та відновлення природних ресурсів, захист біорізноманіття та розвиток екотуристичних ініціатив. Вони активно беруть участь у проєктах зі збереження лісів, відновлення деградованих територій і захисту рідкісних видів птахів і тварин, працюють над створенням стійких туристичних продуктів, які забезпечують економічний розвиток без шкоди для навколишнього середовища. Зокрема, власники Finca Luna Nueva Lodge

використовують методи регенеративного землеробства для покращення здоров'я ґрунту, збільшення біорізноманіття та виробництва органічних продуктів для туристів, пропонують проживання в екологічно чистому житлі та організовують різні види діяльності на природі: спостереження за птахами, піші прогулянки та тури по дикій природі, майстер-класи та ретрити, що сприяє глибшому зв'язку з природою та екологічній обізнаності серед відвідувачів [11].

Варто відзначити, що на відновлення дестинацій та збереження їх екосистем позитивно впливає залучення туристів до волонтерської діяльності. Волонтерський туризм забезпечує короткострокову вигоду приймаючій громаді й сприяє реалізації соціальних ініціатив, дозволяє втілювати інноваційні підходи в управлінні ресурсами та підтримувати сталий розвиток громади в довгостроковій перспективі. Ця форма туризму передбачає надання певної добровільної допомоги через участь у соціальних проєктах, які зосереджені не на отриманні прибутку, а на сталому розвитку регіонів. Стратегія волонтерського туризму орієнтована на скорочення витрат і надмірного споживання, що позитивно впливає на екологічну рівновагу. Одним із пріоритетів концепції волонтерського туризму є підтримка культурного обміну між туристами та місцевим населенням з урахуванням ідентичності кожної національності, а також розумного перерозподілу доходів від туризму [12].

Нині волонтерський туризм активно розвивається як альтернатива традиційному туризму і дозволяє поєднувати задоволення своїх особистих потреб з потребами суспільства. Прикладом волонтерського туризму для впровадження регенеративних практик є проєкт *Regenerative Resort*, який реалізовується на південному тихоокеанському узбережжі Мексики в штаті Герреро. Проєкт спеціалізується на свідомому туризмі, навколишньому та соціальному впливах, включаючи регенерацію вододілу, відновлення мангрових лісів, пермакультурний дизайн, цілісне тваринництво, стале рибальство, збереження спільноти морських черепах та прогресивні освітні моделі. Залежно від інтересів та досвіду волонтери мають можливість розвивати навички в таких сферах:

- охорона природи та вплив на соціальне середовище. В рамках програми збереження громади та програми відновлення мікровододілу «*Regenerando Sierra y Mar – ReSiMar*» [13] передбачено заходи з охорони природи й екотуризму, розробку соціальних проєктів щодо сталого рибальства, переробки та відновлення води й мангрових лісів;

- пермакультура. Долучення до роботи пермакультурної ферми дозволяє зрозуміти методи агролісівництва на безлісних схилах пагорбів, принципи пермакультурного ландшафтного дизайну, брати участь у проєктах «від ферми до вилки» з шеф-кухарем, спостерігати за процесом трансформації продуктів харчування, ознайомитись з розвитком бізнесу за допомогою гіперлокальної моделі CSA, брати участь у продажі на щотижневому екоринку;

- соціальна комунікація та фандрайзинг. Участь у програмах цього напрямку передбачає допомогу в розробці комунікаційної стратегії, управлінні та створенні контенту для соціальних мереж, блогу, веб-сайту та інших каналів проєкту та розробку ініціатив фандрайзингу, проведення досліджень для розширення можливостей та створення альянсів для черепахового заповідника.

Окрім того, волонтери, які мають відповідний досвід беруть участь у індивідуальних проєктах: організація та проведення щорічної кампанії зі стерилізації, тренінги з розвитку спеціалізованих навичок, мови, спорту, мистецтва, музики, велнесу тощо [14].

Інтеграція волонтерів у діяльність громади та виконання призначених їм ролей під час перебування сприяє розумінню потреб, впровадженню регенеративних практик,

обміну досвідом, розширенню культурних зв'язків, можливостей навчання та набуттю волонтерського досвіду. Участь у волонтерських проєктах також зміцнює соціальну згуртованість і дозволяє формувати довготривалі партнерства для спільного вирішення екологічних та соціальних викликів.

Регенеративні підходи можуть бути важливим доповненням до інших напрямів розвитку туризму і мати трансформаційний вплив на конкретні дестинації, сприяти підвищенню їх потенціалу для створення чистого позитивного ефекту за рахунок відновлення соціальних та економічних екосистем. Впровадження екологічно безпечних заходів, таких як популяризація сталих видів транспорту, використання відновлюваних джерел енергії та розбудова сталої інфраструктури, може допомогти зберегти екосистеми та мінімізувати негативний вплив на довкілля [15].

Створення регенеративних туристичних дестинацій або їх модернізація для прийняття нової парадигми потребує інвестування в технології та інновації. Наприклад, регенеративний туризм є частиною екологічної стратегії Саудівської Аравії. Використання наукових підходів і стійких практик компанією Red Sea Global (RSG) сприяє впровадженню нових моделей для розвитку регенеративного туризму, спрямованого на збереження і відновлення природного середовища. Метою проєкту є досягнення до 2040 року 30% чистої позитивної вигоди від збереження за рахунок покращення ключових середовищ існування, які сприяють процвітанню біорізноманіття. Впровадження екологічно чистої інфраструктури, захист біорізноманіття, залучення місцевих громад до збереження ресурсів для забезпечення довгострокових екологічних та економічних переваг є ключовими аспектами діяльності компанії.

Успішними проєктом RSG для розвитку регенеративного туризму є дестинація Red Sea. Вздовж західного узбережжя Саудівської Аравії у 2023 році відкрито перший курорт світового класу, а впродовж 2024-2025 років заплановано відкриття ще 16 таких курортів. До 2030 року дестинація включатиме 50 готелів місткістю 8 тис. номерів і понад 1000 резиденцій на 22 островах і узбережжю, проте для зменшити тиску на навколишнє середовище та захисту місцевих екосистем кількість відвідувачів буде обмежена до 1 млн на рік [16]. Готелі та курорти, побудовані Red Sea Global працюють лише на відновлюваних джерелах енергії, екологічно свідомий дизайн легко інтегрується в кожен аспект перебування туристів, що дозволяє їм насолоджуватися екологічно чистим місцем з нульовим викидом вуглецю. Основою стратегії компанії з відновлюваних джерел енергії є потужні сонячні електростанції Червоного моря, які включають сотні тисяч фотоелектричних панелей. Для забезпечення постійного та надійного електропостачання побудовано одне з найбільших у світі сховищ акумуляторів на Червоному морі, яке дозволяє накопичувати надлишок сонячної енергії, виробленої вдень, і використовувати її для живлення курортів вночі.

На курортах Shebara та Desert Rock використовуються передові системи водопостачання та стратегії економії води за допомогою розумних іригаційних систем, які оптимізують використання води. Ключовим елементом зі збереження води є впровадження систем замкнутого циклу. Зокрема, в Desert Rock використовуються передові системи утримання та розподілу води, які вловлюють дощову воду, що використовується для курорту та мінімізує залежність від зовнішніх джерел води [17]. Використання таких технологій сприяє зменшенню негативного впливу на навколишнє середовище та підтримці балансу між екологічними, соціальними і економічними потребами, що дозволяє не лише покращити якість життя місцевих жителів, але й забезпечити стабільний розвиток туристичної галузі, орієнтуючись на довгострокові інтереси всіх зацікавлених сторін.

Важливу роль у розвитку регенеративного туризму відіграє туристична політика, яка має бути орієнтована на відновлення та захист навколишнього середовища від надмірного антропогенного впливу. Співпраця міжнародних організацій, урядів, наукової спільноти, приватного сектору, громадянського суспільства та інших структур є ефективним інструментом для просування екологічних ініціатив, вирішення глобальних викликів, впровадження інноваційних рішень для розвитку регенеративного туризму. Міжнародні організації, такі як Всесвітня туристична організація, Асамблея ООН з навколишнього середовища, Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури, Всесвітній центр моніторингу збереження природи Програми ООН з навколишнього середовища, Глобальний екологічний фонд, Зелений кліматичний фонд, Міжнародна спілка охорони природи, Всесвітній фонд дикої природи, Міжнародне товариство екотуризму, Глобальна екотуристична мережа та ін. активно працюють над розробкою відтворювальних екологічних політик і практик для сприяння розвитку регенеративного туризму. Така багатостороння взаємодія дозволяє мобілізувати ресурси й знання для розробки та впровадження регенеративних підходів для покращення дестинацій і зменшення соціальних, економічних та екологічних наслідків туристичної діяльності.

Висновки. Проведене дослідження свідчить, що усвідомлення впливу туризму на навколишнє середовище спонукає усіх учасників туристичного ринку до впровадження підходів, які знижують негативний вплив на довкілля та сприяють покращенню та відновленню природних і культурних ресурсів. Регенеративний туризм є ефективним інструментом для переосмислення та перебудови індустрії туризму. Доведено, що регенеративні практики за умов правильного впровадження на соціальному, культурному, економічному та екологічному рівнях, сприяють покращенню туристичних дестинацій, розвитку місцевих громад та відновленню навколишнього середовища. Для створення нових можливостей для розвитку сталого туризму та економічного добробуту місцевих громад важливо залучати їх до розробки регенеративних ініціатив, стратегічного планування та прийняття рішень щодо використання туризму. Активна участь туристів у процесах збереження довкілля через освітні ініціативи, популяризацію і мотивацію до свідомого споживання ресурсів під час подорожей сприяє мінімізації забруднення, збереженню біорізноманіття, підтримці місцевих громад та розвитку культурної спадщини. Ключовою умовою для створення регенеративних туристичних практик, які б відповідали сучасним викликам і сприяли відновленню та покращенню природних і культурних ресурсів для майбутніх поколінь є активна участь урядів, бізнесу, місцевих громад та туристів. Створення нових підходів і моделей відновлюваних подорожей гарантує розвиток сталого туризму з урахуванням глобальних викликів.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо в обґрунтуванні ролі міжнародних організацій у процесах залучення грантових коштів для фінансування проєктів, спрямованих на впровадження регенеративних практик.

1. Duarte C. M., Cousins R., Ficociello M. A., Williams I. D., Khowala A. Advancing Global Climate and Biodiversity Goals Through Regenerative Tourism. *Sustainability*. 2024. 16(20). 9133. DOI: <https://doi.org/10.3390/su16209133>
2. Duxbury N., Bakas F. E. Vinagre de Castro T., Silva S. Creative tourism development models towards sustainable and regenerative tourism. *Sustainability*. 2021. 13 (1). 2. DOI: <https://doi.org/10.3390/su13010002>
3. Hoxie C., Berkebile R., Todd J. Stimulating regenerative development through community dialogue. *Building Research & Information*. 2012. 40 (1). P. 65–80.
4. United Nations Environment Program & World Tourism Organization. Making Tourism More Sustainable: A Guide for Policy Makers. World Tourism Organization: Madrid, Spain. 2005. P. 11–12.

5. Muñoz P., Branzei O. Regenerative Organizations: Introduction to the Special Issue. *Organization & Environment*. 2021. Vol. 34. Issue 4. P. 507–516. DOI: <https://doi.org/10.1177/10860266211055740>
6. Tham A., Sharma B. Regenerative Tourism: Opportunities and Challenges. *Journal of Responsible Tourism Management*. 2023. Vol. 3(1), P.15-23. DOI: <https://doi.org/10.47263/JRTM.03-01-02>
7. Matunga H., Matunga H., Ulrich S. From Exploitative to Regenerative Tourism: Tino Rangatiratanga and Tourism in Aotearoa New Zealand. *MAI Journal A New Zealand Journal of Indigenous Scholarship*. 2020. 9 (3). P. 295–308. DOI: 10.20507/MAIJournal.2020.9.3.10
8. Dredge D. Regenerative tourism: transforming mindsets, systems and practices. *Journal of Tourism Futures*. 2022. 8(4). P. 269-281. DOI: 10.1108/JTF-01-2022-0015
9. Красномовець В. А. Регенеративний туризм: загальна характеристика та специфіка трактування. *Бізнес Інформ*. 2023. №12. С. 83–89. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-12-83-89>
10. Sustainable Travel 2024. Booking.com. URL: <https://news.booking.com/download/904910bb-db77-4886-9ead-accbf87ad891/sustainabletravelreport2024.pdf> (дата звернення: 15.02.2025).
11. Finca Luna Nueva. URL: <https://fincalunahuanuevalodge.com/> (дата звернення: 5.03.2025).
12. Trunina I., Khovrak I., Bilyk M. Increasing social responsibility in tourism based on volunteer tourism. *SHS Web of Conferences*. January 2019. 67(1): 06054. <https://doi.org/10.1051/shsconf/20196706054>
13. ReSiMar: Regenerating the Juluchuca Watershed – A Whole Systems Approach. December, 2021. URL: <https://www.playaviva.com/wp-content/uploads/2022/03/ReSimar-Brief-no-Financials-S14.1.pdf> (дата звернення: 20.02.2025).
14. Regenerative Resort Volunteer & Internships in Conservation, Permaculture, Communication in Guerrero, Mexico. URL: <https://www.workaway.info/es/host/669236483566> (дата звернення: 21.02.2025).
15. Кирилюк І. М. Екологічний туризм у контексті сталого розвитку. Екотренди в індустрії гостинності: реалії та перспективи: кол. моногр.; за ред. І. М. Поворознюк. Вінниця. ТВОРИ, 2023. С. 204-228.
16. The Red Sea. *Red Sea Global*. URL: <https://www.redseaglobal.com/en/our-destinations/the-red-sea> (дата звернення: 6.03.2025).
17. How Saudi Arabia is leveraging regenerative tourism to blend luxury with sustainability. *Arab news*. URL: <https://www.arabnews.com/node/2590273/saudi-arabia> (дата звернення: 6.03.2025).

References

1. Duarte, C. M., Cousins, R., Ficociello, M. A., Williams, I. D., and A. Khowala. “Advancing Global Climate and Biodiversity Goals Through Regenerative Tourism.” *Sustainability*, no. 6(20), 2024, 9133, <https://doi.org/10.3390/su16209133>
2. Duxbury, N., Bakas, F. E. Vinagre de Castro, T., and S. Silva., “Creative tourism development models towards sustainable and regenerative tourism.” *Sustainability*, no. 13 (1), 2021, 2, <https://doi.org/10.3390/su13010002>
3. Hoxie, C., Berkebile, R., and J. Todd. “Stimulating regenerative development through community dialogue.” *Building Research & Information*, no. 40 (1), 2012, pp. 65–80.
4. United Nations Environment Program & World Tourism Organization. *Making Tourism More Sustainable: A Guide for Policy Makers*. World Tourism Organization, 2005.
5. Muñoz, P., and O.Branzei. “Regenerative Organizations: Introduction to the Special Issue.” *Organization & Environment*, no. 34 (4), 2021, pp. 507–516, <https://doi.org/10.1177/10860266211055740>
6. Tham, A., and B. Sharma. “Regenerative Tourism: Opportunities and Challenges.” *Journal of Responsible Tourism Management*, no. 3(1), 2023, pp. 15-23, <https://doi.org/10.47263/JRTM.03-01-02>
7. Matunga, H., Matunga, H., and S. Ulrich. “From Exploitative to Regenerative Tourism: Tino Rangatiratanga and Tourism in Aotearoa New Zealand.” *MAI Journal A New Zealand Journal of Indigenous Scholarship*, no. 9 (3), 2020, pp. 295–308. DOI: 10.20507/MAIJournal.2020.9.3.10
8. Dredge, D. “Regenerative tourism: transforming mindsets, systems and practices.” *Journal of Tourism Futures*. no. 8(4), 2022, pp. 269-281. DOI: 10.1108/JTF-01-2022-0015
9. Krasnovets, V. A. “Regenerative tourism: general characteristics and specifics of interpretation.” *Business Inform*, no.12, 2023, pp. 83–89. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-12-83-89>
10. “Sustainable Travel 2024”. Booking.com, news.booking.com/download/904910bb-db77-4886-9ead-accbf87ad891/sustainabletravelreport2024.pdf. Accessed 15 February 2025.
11. Regenerative Rainforest Eco-Lodge. Finca Luna Nueva, fincalunahuanuevalodge.com/. Accessed 5 March 2025.
12. Trunina, I., Khovrak, I., and M. Bilyk. “Increasing social responsibility in tourism based on volunteer tourism.” *SHS Web of Conferences*, no. 67(1), January 2019, 06054, <https://doi.org/10.1051/shsconf/20196706054>
13. “ReSiMar: Regenerating the Juluchuca Watershed – A Whole Systems Approach”. Playaviva, www.playaviva.com/wp-content/uploads/2022/03/ReSimar-Brief-no-Financials-S14.1.pdf. Accessed 2 February 2025.
14. “Regenerative Resort Volunteer & Internships in Conservation, Permaculture, Communication in Guerrero. Workaway, www.workaway.info/es/host/669236483566. Accessed 21 February 2025.

15. Kyryliuk, I. M. "Ecological tourism in the context of sustainable development." *Eco-trends in the hospitality industry: realities and prospects*., edited by Povorozniuk I. TVORY, 2023, pp. 204-228.
16. "The Red Sea." Red Sea Global, www.redseaglobal.com/en/our-destinations/the-red-sea. Accessed 6 March 2025.
17. "How Saudi Arabia is leveraging regenerative tourism to blend luxury with sustainability." Arab news, www.arabnews.com/node/2590273/saudi-arabia. Accessed 6 March 2025.

Дата подання: 19.04.2025